

Ìwé Dániẹ̀lì — Nọmbà Kínní

Ulai àti Hiddekel

Jeff Pippenger

2023-11-21

“Àwọn òjìsẹ̀ ihìn rere àti àwọn èniyàn kéde pé àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀ Dániẹ̀lì àti Ìṣipayá jẹ́ àwọn àṣírí tí a kò lè lóye. Sùgbón Kristi tọka sí àwọn ọmọ-ẹ̀yìn rẹ̀ sí àwọn ọ̀rọ̀ wòlú Dániẹ̀lì nípa àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí yóò ṣẹ̀lẹ̀ ní àkókò wọn, ó sì wí pé, ‘Ènikẹ̀ni tí ó bá kà á, kí ó ye e.’ Matteu 24:15. Ìdánílójú náà pèlú pé Ìṣipayá jẹ́ àṣírí kan, tí a kò yẹ kí a lóye, ni àkọlẹ̀ iwé náà fúnra rẹ̀ tako pé: ‘Ìṣipayá Jesu Kristi, ẹ̀yí tí Ọlórún fi fún un, láti fi hàn fún àwọn iránsẹ̀ rẹ̀ àwọn ohun tí kò ní pé ṣẹ̀lẹ̀.... Alábùkún ni ẹ̀ni tí ó bá kà á, àti àwọn tí n gbọ̀ ọ̀rọ̀ àsoṭẹ̀lẹ̀ yìí, tí wọn sì n pa àwọn ohun tí a kọ sínú rẹ̀ mọ̀; nítorí àkókò náà kù sí dẹ̀dẹ̀.’ Ìṣipayá 1:1–3.

“Nítorí náà ni wòlú náà sọ pé: ‘Alábùkún ni ẹ̀ni tí n kà á’—àwọn kan wà tí kí yóò kà á; ibùkún náà kí í ṣe tiwọn. ‘Àti àwọn tí n gbọ̀’—àwọn mírán sì tún wà tí n kò láti gbọ̀ ohunkóhun ní ti àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀; ibùkún náà kí í ṣe ti egbẹ̀ yìí. ‘Tí wọn sì n pa àwọn ohun tí a kọ sínú rẹ̀ mọ̀’—ọ̀pọ̀ èniyàn n kò láti fetí sí àwọn ikilò àti itọ̀ni tí ó wà nínú Ìfihàn náà. Kò sí ẹ̀nikan nínú àwọn wọnyí tí ó lè sọ pé ibùkún tí a ṣẹ̀lẹ̀rì náà jẹ́ ti ọ̀un. Gbogbo àwọn tí n fi àwọn kókó ọ̀ràn àsoṭẹ̀lẹ̀ náà ṣe yẹyẹ̀, tí wọn sì n fi àwọn ààmì tí a fi iwúwo nílá fún níbí ṣe eleyà, gbogbo àwọn tí n kò láti tún igbésí ayé wọn ṣe, kí wọn sì múra sílẹ̀ fún ibò wá Ọmọ èniyàn, ni kí yóò ní ibùkún.”

“Ní imọ̀lẹ̀ ẹ̀rì Ìmísí, báwo ni èniyàn ṣe lè gbójúgbóyà láti kọ̀ni pé Ìṣipayá jẹ́ àdiítú kan tí ó kojá agbára ọ̀ye èniyàn? Àdiítú tí a ti ṣipayá ni, iwé tí a ti sí sílẹ̀ ni. Ìkẹ̀kọ̀ Ìṣipayá n darí ọ̀kàn sí àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀ Dániẹ̀lì, àwọn méjèjèjì sì n fi ẹ̀kọ̀ pàtàkì jùlọ̀ hàn, tí Ọlórún fi fún èniyàn, ní ti àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí yóò ṣẹ̀lẹ̀ ní ọ̀pin itàn ayé yìí.” The Great Controversy, 340.

“Ìkẹ̀kọ̀ Ìfihàn náà n tọ ọ̀kàn sí àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀ Dániẹ̀lì.” Àwọn èniyàn kan rí àsoṭẹ̀lẹ̀ nínú iwé Dániẹ̀lì nikan. Sùgbón Dániẹ̀lì gbé ilà ọ̀títọ̀ méjì kalẹ̀, àti pé ọ̀títọ̀ tí ó dúró fún àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀ rẹ̀ ni àwọn orí mẹ̀fà ikeyin iwé rẹ̀. Àwọn orí mẹ̀fà àkókò n gbé àsoṭẹ̀lẹ̀ àpẹ̀júwe kalẹ̀, tí, ní àpapọ̀, a ṣi kò mọ̀. Kí a tó wo àwọn orí mẹ̀fà àkókò ti Dániẹ̀lì, a ó ṣàlàyé idí tí ó fi jẹ́ pé àsoṭẹ̀lẹ̀ méjì pére ni a ṣojú nínú àwọn orí mẹ̀fà ikeyin ti Dániẹ̀lì. Sister White tọka sí àwọn àsoṭẹ̀lẹ̀ méjèjèjì náà nípa fifi itọ̀kasí ṣe sí àwọn odò nílá méjì ti Sínari. Nígbà tí a bá gba àpẹ̀rẹ̀-ìtumọ̀ tí ó gbé kalẹ̀, a rí kọ̀kọ̀rọ̀ láti rí méjì, àti méjì pére, nínú àwọn orí mẹ̀fà ikeyin ti Dániẹ̀lì.

“Ìmọ̀lẹ̀ tí Dániẹ̀lì gbà lódò Ọlórún ni a fi fún un ní pàtàkì fún àwọn ojọ̀ ikeyin wọnyí. Àwọn iran tí ó rí légbẹ̀ etí odò Ulai àti Hiddekel, àwọn odò nílá ilẹ̀ Sínari, ti bẹ̀rẹ̀ sí í ṣe ní báyií, gbogbo àwọn iṣẹ̀lẹ̀ tí a ti sọ tẹ̀lẹ̀ nípa wọn yóò sì ṣe ní kánkán.” Testimonies to Ministers, 112.

A fi iran orí kejo náà hàn lẹ̀bàá odò Ulai.

Ní odún kẹta ijoba ọba Belshazzar, iran kan farahàn sí mi, àní sí ẹ̀mi Dániẹ̀lì, léyìn ẹ̀yí tí ó ti farahàn sí mi ní ibẹ̀rẹ̀. Mo sì rí nínú iran; ó sì ṣe, nígbà tí mo rí i, pé mo wà ní Sùṣàni ní ààfin, tí ó wà ní agbègbè Élamù; mo sì rí nínú iran, mo sì wà lẹ̀bàá odò Ulai. Dániẹ̀lì 8:1, 2.

Nígbà tí a mú ìpínrò náà láti inú Testimonies to Ministers, níbi tí Sister White ti tọka sí “the Ulai and Hiddekel” tí ó sì pè wọn ní “àwọn odò nílá ti Shinar,” a n yà ìpínrò náà sọtò kúrò nínú òkan lára àwọn àlàyé pàtàkì jùlò lórí ikẹkọ́ àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ifihàn nínú àwọn ikòwé Sister White. Nínú àyọkà náà ó sọ pé, “A nílò ikẹkọ́ Ọ̀rẹ̀ Ọ̀lórùn pẹ̀kipeki púpọ̀ sí i; ní pàtàkì, ó yẹ kí Dániẹ̀lì àti Ifihàn gba àkíyèsí bí kò ẹ̀ rí rí tẹ̀lẹ̀ nínú ìtàn iṣẹ̀ wa.”

Bí a bá fara balẹ̀ kẹ́kọ́ ẹ̀sẹ̀ méjì àkókó tí a ẹ̀sẹ̀ yọ láti inú orí kejo Danieli, wọn n pèsè ẹ̀rì inú méjì sí òtítọ̀ kan tí a máa n gbójú fo lópò ìgbà. Danieli wí pé, “ní ọ̀dún kẹ̀ta tí” Belshassari, “iran kan farahàn sí mi.” Lẹ̀yìn náà ó fi kún un pé, “lẹ̀yìn ẹ̀yí tí ó farahàn sí mi ní ibèrẹ̀.” A lè lóye ẹ̀sẹ̀ yìí ní ọ̀nà méjì, àti pé ní ọ̀nà ẹ̀yíkẹ́yí, ó n mú wá sí ìpinnu kan náà pátápátá.

Ángẹ̀lì Gébúriẹ̀lì ni ẹ̀ni tí ó mú ìmọ̀lẹ̀ àsọtẹ̀lẹ̀ wá fún Dániẹ̀lì, gégé bí ó ti ẹ̀ pẹ̀lú gbogbo àwọn wòlì, nítorí pé ó ti rọ̀pò Sátàní gégé bí olùrúbò ìmọ̀lẹ̀ ti ọ̀run. Ẹ̀yí tùmọ̀ sí i pé gbogbo òfin àsọtẹ̀lẹ̀ tí a gbé kalẹ̀ nínú Iwé Mímọ̀ ni Gébúriẹ̀lì darí. Bí Dániẹ̀lì bá lóye rẹ̀ tàbí kò lóye rẹ̀, nínú ẹ̀sẹ̀ kìn-ín-ní tí orí kejo, kí í ẹ̀ pé ó n tọka sí àkíyèsí àsọtẹ̀lẹ̀ pàtàkì nikan, sùgbọ̀n ó tún fi ẹ̀lẹ̀rì méjì hàn fún àkíyèsí àsọtẹ̀lẹ̀ pàtàkì náà nínú ẹ̀sẹ̀ náà. Ohun tí Dániẹ̀lì kọ̀ sílẹ̀ nínú ẹ̀sẹ̀ kìn-ín-ní ni pé, ó ti gba iran kan ẹ̀sẹ̀ iran tí ó gbà légbẹ̀ ọ̀dò Ulai. Iran légbẹ̀ ọ̀dò Ulai wá ní ọ̀dún kẹ̀ta Belshassari. Iran náà, ẹ̀sẹ̀ iran légbẹ̀ ọ̀dò Ulai, wá ní ọ̀dún kìn-ín-ní Belshassari.

Ní ọ̀dún kìn-ín-ní ijoba Belshassari ọ̀ba Babilóni, Dániẹ̀lì lá àlá, ó sì rí iran inú orí rẹ̀ lórí ibùsùn rẹ̀; lẹ̀yìn náà ó kọ̀ àlá náà sílẹ̀, ó sì sọ̀ àkótán ọ̀ràn náà. Dániẹ̀lì 7:1.

Nínú ẹ̀sẹ̀ kìn-ín-ní tí orí kejo, Dániẹ̀lì n fi hàn pé ọ̀nà náà ní iran kan ní ọ̀dún kìn-ín-ní tí Belshassari, nítorí ó wí pé, “lẹ̀yìn ẹ̀yí tí ó farahàn sí mi ní ibèrẹ̀.” Ẹ̀sẹ̀ iran Úlài farahàn lẹ̀yìn iran ọ̀dún kìn-ín-ní Belshassari, tàbí ẹ̀sẹ̀ iran náà farahàn lẹ̀yìn ẹ̀kínni nínú àwọn iran méjì tí ó jọra? Ẹ̀yíkẹ́yí nínú àwọn idáhùn méjèjì jẹ̀ òtítọ̀. Iran ọ̀dò Úlài náà ni iran kan náà gégé bí iran inú orí keje. Gébúriẹ̀lì n lo ilàna àsọtẹ̀lẹ̀ tí “tún un sọ̀, kí o sì mú un gbòòrò sí i,” ní àkókò kan náà pẹ̀lú òfin náà pé lórí ẹ̀rì ẹ̀ni méjì ni a fi n fi ohun kan múlẹ̀. Àwọn iran méjèjì náà n sọ̀ nípa àwọn ijoba inú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì.

Iran orí keje fi àwọn ijoba wònyẹn hàn gégé bí ẹ̀ranko apanirun, báyií ni ó ẹ̀ tẹ̀numọ̀ wọn, tí ó sì gbé wọn kalẹ̀ nínú àyíkà agbára isàkóso ilú wọn. Iran orí kejo fi àwọn ijoba wònyẹn kan náà hàn pẹ̀lú àwọn ààmì láti inú iṣẹ̀ isin ibi mímọ̀ Ọ̀lórùn, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé a ti bà gbogbo ààmì iṣẹ̀ isin ibi mímọ̀ náà jẹ̀ ní ìpinnu, kí wọn lè sọ̀jú fún ijọ̀sìn ẹ̀ké. Danieli kejo fi àwọn ijoba kan náà hàn gégé bí iran orí keje, sùgbọ̀n ó gbé àwọn ijoba náà kalẹ̀ nínú àyíkà ẹ̀sin wọn.

Iran ní Ulai nínú Dániẹ̀lì orí kejo tún sọ̀ iran orí keje, ó sì mú un gbòòrò sí i. Orí keje fi apá isẹ̀lú àwọn ijoba inú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì hàn, orí kejo sì fi apá ẹ̀sin àwọn ijoba inú àsọtẹ̀lẹ̀ Bíbẹ̀lì hàn. Nígbà tí a bá ti mọ̀ ẹ̀yí, nígbà náà ni a ó lè yé e pé orí keje àti kejo jẹ̀ iran kan náà. Orí kẹ̀sàn-án ni Gébúriẹ̀lì tí wá láti fi itùmọ̀ apá àkókò inú iran orí kejo hàn. Nítorí náà, iran Ulai dúró fún orí keje, kejo, àti kẹ̀sàn-án nínú iwé Dániẹ̀lì. Lẹ̀yìn náà ni a tún ẹ̀ afihàn ọ̀dò Hidékẹ̀lì ní orí kẹ̀wáá.

Ní ọ̀dún kẹ̀ta tí Kírúsi ọ̀ba Pérísíà ni a fi ohun kan hàn fún Dániẹ̀lì, ẹ̀ni tí a n pè ní Bělítíshassari; òtítọ̀ ni ohun náà, sùgbọ̀n àkókò tí a yàn fún un gùn: ó sì ye ohun náà, ó sì ní ọ̀ye iran náà. Ní ojọ̀ wònyẹn ẹ̀mi Dániẹ̀lì n sọ̀fọ̀ fún ọ̀sẹ̀ mẹ̀ta pípé. N kò jẹ̀ àkàrà dídùn, bẹ̀ ẹ̀ ni ẹ̀ran tàbí wáinì kò wọ̀ ẹ̀nu mi, bẹ̀ ẹ̀ ni n kò fi ọ̀róró kùn ara mi rárá, tí tí ọ̀sẹ̀ mẹ̀ta pípé fi pé. Ní ojọ̀ kẹ̀rínlélógún

oṣu kìn-ín-ní, bí mo ti wà lẹ̀bàá odò nílá nàà, èyí tí í ẹ̀ ẹ̀ Hídékẹ̀lì. Dániẹ̀lì 10:1–4.

Ìran odò Hídékẹ̀lì n ẹ̀sàfihàn itàn àṣotẹ̀lẹ̀ tí ọ̀ba àrìwá. Ó bèrẹ̀ pẹ̀lú ipinya ijọba Alẹ̀kísàndà Nílá, ó sì n tọ̀ka sí irísí ipadà-ẹ̀yìn àti iṣànwòde itàn tí ó tẹ̀ lẹ̀ e, níbi tí ní ikeyìn àwọn aláta kò méjì péré tí ó ẹ̀ kù láti inú itúká ijọba àtíjọ Alẹ̀kísàndà Nílá jẹ̀ ọ̀ba gúúsù gidì kan sí ọ̀ba àrìwá gidì kan. Ní ikeyìn, ó dé sí itàn ipòpù, ẹ̀ni tí ó wá di ọ̀ba àrìwá ti ẹ̀mí, ẹ̀ni tí ní òpin orí kọ̀kànlá, ó dé sí òpin rẹ̀, Míkáẹ̀lì dide, idánwò èniyàn sì parí. Àkótán iwòye nàà ní iròrùn ni pé iran odò Ulai ni iran inú tí ibi-mímọ̀ Olòrun àti ogun Rẹ̀, odò Hídékẹ̀lì sì ni iran ode ti ọ̀tá Olòrun àti àwọn èniyàn Rẹ̀ ní àkókò itàn kan nàà. Ó n lo ilàna kan nàà tí a rí nínú àwọn ijọ méje àti àwọn èdidì méje ti Ìfihàn.

“Òpò àwọn ọ̀jìṣẹ̀ kò ẹ̀ ẹ̀sàpá kankan láti ẹ̀sàlàyé Ìfihàn. Wọn n pè é ní iwé tí kò ní èrè láti kẹ̀kọ̀. Wọn ka a sí iwé tí a fi èdidì di, nítorí pé ó ní àkọ̀sílẹ̀ àwọn àwòrán àti àmi. Ẹ̀gbọ̀n orúko gan-an tí a fi fún un, ‘Ìfihàn,’ jẹ̀ ikò sí irònú yí. Ìfihàn jẹ̀ iwé tí a fi èdidì di, ẹ̀gbọ̀n ó tún jẹ̀ iwé tí a sí sílẹ̀. Ó n ẹ̀sàkọ̀sílẹ̀ àwọn iṣẹ̀lẹ̀ àgbàyanu tí yóò ẹ̀lẹ̀ ní àwọn ọ̀jọ̀ ikeyìn nínú itàn ayé yí. Àwọn ẹ̀kọ̀ inú iwé yí jẹ̀ pípẹ̀ye, kí í ẹ̀ ohun àdiitù tàbí ohun tí a kò lẹ̀ yé. Nínú rẹ̀ ni a tún gbé ilà àṣotẹ̀lẹ̀ kan nàà kalẹ̀ gẹ̀gẹ̀ bí ó ti rí nínú Dániẹ̀lì. Olòrun ti tún àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ kan ẹ̀, bá yí ni Ó ẹ̀ fi hàn pé a gbọ̀dọ̀ fi itòbi fún wọn. Olúwa kì í tún àwọn ohun tí kò ẹ̀ pàtàkì púpọ̀ ẹ̀.”
Manuscript Releases, idipò 8, 413.

Itàn inú àti itàn ode kan nàà tí a ẹ̀sàfihàn nínú iwé Dániẹ̀lì ni a tún gbé kalẹ̀ nínú iwé Ìfihàn. Yàtò sí imólẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ tí a mú jáde láti inú àwọn iran méjèèjì wònyí, ifidímúlẹ̀ kan sì tún wà fún ọ̀nà itumọ̀ Bíbẹ̀lì tí William Miller gbà, tí Future for America sì tẹ̀lẹ̀ lẹ̀yin nàà. Nígbà tí a bá wo ó ní ọ̀nà tí ó tó, iwé Dániẹ̀lì, pẹ̀lú iwé Ìfihàn, jẹ̀ àwọn ibi iwakùsà wúrà gidì pátápátá fún ifidímúlẹ̀ àwọn ilàna itumọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ tí Bíbẹ̀lì fi hàn nínú ara rẹ̀.

Ulai, níwọn bí ó ti jẹ̀ kókó inú, àti Hiddekel, níwọn bí ó ti jẹ̀ kókó ode, wọn pẹ̀lú n ẹ̀sàfihàn àwọn àṣotẹ̀lẹ̀ méjì tí a ó tú sílẹ̀ ní “àkókò ikeyìn.” A tú Ulai sílẹ̀ ní “àkókò ikeyìn” ní ọ̀dún 1798, a sì tún tú Hiddekel sílẹ̀ ní “àkókò ikeyìn” ní ọ̀dún 1989, nígbà tí, gẹ̀gẹ̀ bí a ti ẹ̀sàlàyé nínú Danieli orí kọ̀kànlá, ẹ̀ṣẹ̀ ogóji, àwọn orílẹ̀-èdè tí ó dúró fún Soviet Union àtíjọ̀ ni a gbà lọ nípasẹ̀ ijọ-àlùfàà Romu àti Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà.

Nígbà tí a bá mọ̀ àwọn otítọ̀ wònyí, nígbà nàà ni a tún lè mọ̀ pé àwọn iran méjèèjì nàà jẹ̀ iran kan nàà ní ti gidì, gẹ̀gẹ̀ bí itàn àṣotẹ̀lẹ̀ ti àwọn ijọ méje àti àwọn èdidì méje ẹ̀ dúró fún itàn àṣotẹ̀lẹ̀ kan nàà. Nígbà nàà, àwọn iran méjèèjì nàà di ọ̀nà tí Olúwa lò nínú iṣisẹ̀ àtíjọ̀ ti àngẹ̀lì kíni, àti ohun tí Olúwa yóò lò nínú iṣisẹ̀ isinsin yí àti ti ọ̀jọ̀ iwájú ti àngẹ̀lì kẹ̀ta, láti mú ilàna idánwò kan wá bí a ti fi hàn nínú Danieli orí kejilá, ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀sàn-án àti ẹ̀kẹ̀wáá.

Ó sì wí pé, Maa lọ ní ọ̀nà rẹ̀, Dániẹ̀lì: nítorí a ti pa àwọn ọ̀rọ̀ nàà mọ̀, a sì ti fi èdidì di wọn tí tí di àkókò òpin. Ọ̀pọ̀ yóò di mímọ̀, a ó sì sọ wọn di funfun, a ó sì dán wọn wò; ẹ̀gbọ̀n àwọn èniyàn búburú yóò maa hùwà búburú: kò sì sí ẹ̀ni kankan nínú àwọn búburú tí yóò lóye; ẹ̀gbọ̀n àwọn ológbón yóò lóye. Dániẹ̀lì 12:9, 10.

Gẹ̀gẹ̀ bí àpẹ̀rẹ̀ iṣisẹ̀ Hiddekel ní ọ̀dún 1989, ẹ̀ wo ohun tí imísí ti sọ.

“Nínú Iṣipayá gbogbo àwọn iwé Bíbẹ̀lì ni wọn pàdé, tí wọn sì parí sí. Níhìn-ín ni àfikún iwé Dániẹ̀lì wà. Ọ̀kan jẹ̀ àṣotẹ̀lẹ̀; ekejì sì jẹ̀ iṣipayá. Iwé tí a fi èdidì di kì í ẹ̀ Iṣipayá, bí kò ẹ̀ apa

kan nínú àṣòtẹ̀lẹ̀ Dániẹ̀lì tí ó ní í ẹ̀ ṣe pẹ̀lú àwọn ojò ikeyìn. Ángẹ̀lì nàà pàṣẹ̀ pé, ‘Sùgbón iwọ, Dániẹ̀lì, pa àwọn ọ̀rọ̀ nàà mọ, kí o sì fi èdìdì dì iwé nàà, títí dì àkókò ọ̀pin.’ Dániẹ̀lì 12:4.” Acts of the Apostles, 585.

Mejeeji Ulai ati Hiddekel ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn ojò ikeyìn, sùgbón Adventism nikan ló ti múra tán láti jẹwọ̀ pé ọ̀dún 1798 ni “àkókò ọ̀pin” ti Daniẹ̀li, nígbà tí a ní láti sí iwé rẹ̀ sílẹ̀. Síbẹ̀, apá àṣòtẹ̀lẹ̀ nàà tí ó “ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú àwọn ojò ikeyìn” jẹ̀ ní itóótọ̀ àwọn ẹ̀ṣẹ̀ méfà ikeyìn ti orí kẹ̀tálá [11] iwé Daniẹ̀li, nítorí pé àwọn ẹ̀ṣẹ̀ wọ̀nyí parí pẹ̀lú Míkáẹ̀lì dide nígbà tí àkókò idánwò èniyàn bá ti parí.

Ìran idájọ̀ nàà, gégẹ̀ bí a ti sọ ọ̀ di mímọ̀ nínú Dániẹ̀lì orí keje, kejo àti keṣàń-án, ni a fi èdìdì dí títí dì “àkókò ọ̀pin” ní ọ̀dún 1798. Ìmọ̀lẹ̀ nàà (èyí tí iran Ulai tí a tú èdìdì rẹ̀ jáde mú wá) ni ikéde ìṣípáyá idájọ̀ iwádií, kì í ẹ̀ ṣe píparí idájọ̀. Ìmọ̀lẹ̀ tí a tú èdìdì rẹ̀ jáde pẹ̀lú iran Hiddekel, n fi píparí idájọ̀ iwádií hàn, ó sì tún jẹ̀ ẹ̀ṣẹ̀ Ìwé Mímọ̀ nínú Dániẹ̀lì tí ó ní “ipín àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó ní í ẹ̀ ṣe pẹ̀lú àwọn ojò ikeyìn.”

Ìṣípáyá ní ọ̀dún 1798 kéde ìṣilọ̀ idájọ̀ iwádií. Ìṣípáyá ní ọ̀dún 1989 kéde iparí tí n súnmólé ti idájọ̀ iwádií. Aami ibuwo lu Alfa ati Omega rorun lati ri ninu iwe Dániẹ̀lì, sùgbón kì í ẹ̀ bí kò ẹ̀ pé o mo ohun tí ó jẹ̀, tí o sì setán láti wá a.

Nígbà tí àkókò idánwò bá parí nínú Dániẹ̀lì orí kọkànlá, ẹ̀ṣẹ̀ ikẹrinlélógójì, àmi ifowósi Alpha ati Omega ni a kọ sílẹ̀. Ìbẹ̀rẹ̀ Dániẹ̀lì fihàn ní kedere gan-an ibi tí ó ti parí. Ó bẹ̀rẹ̀ pẹ̀lú ogun gidi láàárín Bábílóni gidi ati Ísírẹ̀lì gidi, Bábílóni gidi si sẹgun.

Ní ọ̀dún kẹta ijoba Jehoiakimu o ba Júda ni Nebukadnessari o ba Bábílóni wa si Jerusalemu, ó si dó ti í. Olúwa si fi Jehoiakimu o ba Júda lé e lówó, pẹ̀lú apá kan nínú àwọn ohun èlò ilé Ọlórún; àwọn èyí ni ó gbé lọ sí ilẹ̀ Sínári sí ilẹ̀ ọlórún rẹ̀; ó sì mú àwọn ohun èlò nàà wá sínú ilẹ̀ ọlórún rẹ̀. Daniẹ̀li 1:1, 2.

Nínú Dániẹ̀lì orí kẹ̀tálá, ẹ̀ṣẹ̀ kẹrinlélógójì, ogun ẹ̀mí kan láàárín Bábílóni ti ẹ̀mí, tí a fi “o ba aríwá” ṣàpẹẹrẹ̀, ati Ísírẹ̀lì ti ẹ̀mí, tí “òkè mímọ̀ ológo” dúró fún, dé ọ̀pin, ati pé Ísírẹ̀lì ti ẹ̀mí sẹgun Bábílóni ti ẹ̀mí.

Yóò sì gbé àwọn agọ̀ ààfin rẹ̀ kalẹ̀ láàárín àwọn okun ní orí òkè mímọ̀ ológo; sùgbón yóò dé ọ̀pin rẹ̀, kò sì ní sí ẹ̀ni tí yóò ràn án lówó. Ní àkókò nàà ni Míkáẹ̀lì yóò dide, omọ-aládé ílá nàà, ẹ̀ni tí n dúró fún àwọn omọ̀ èniyàn rẹ̀; yóò sì jẹ̀ àkókò ipọ̀njú, irú èyí tí kò tìl sí rí láti igbà tí orílẹ̀-èdè ti wá títí dé àkókò nàà gan-an: ní àkókò nàà ni a ó gbà àwọn èniyàn rẹ̀ là, olúkúlùkù ẹ̀ni tí a bá rí pé a kọ ọ̀ sínú iwé nàà. Dániẹ̀lì 11:45; 12:1.

Àwọn iwé Dániẹ̀lì ati Ifihàn jẹ̀ iwé kan nàà:

“Àwọn iwé Dániẹ̀lì ati Ifihàn jẹ̀ ọkan. Ọkan jẹ̀ àṣòtẹ̀lẹ̀, ekeji sì jẹ̀ ifihàn; ọkan jẹ̀ iwé tí a fi èdìdì dì, ekeji sì jẹ̀ iwé tí a sí. Jóhánù gbọ̀ àwọn àṣírí tí àwọn àrà sọ jáde, sùgbón a pàṣẹ̀ fún un pé kí ó má ẹ̀ kọ wọn sílẹ̀.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Àwọn iwé méjèjè nàà, tí ó jẹ̀ iwé kan soṣo, ni iṣẹ̀-ọ̀nà agbàyanu jùlọ̀ nínú itọ̀ni àṣòtẹ̀lẹ̀ ángẹ̀lì Gébúríẹ̀lì. Mo kọ èyí pẹ̀lú imọ̀ pípe pé ohun tí Gébúríẹ̀lì fi ránsẹ̀ sí Dániẹ̀lì ati Jóhánù wá láti ọ̀dò Jésù, ẹ̀ni tí ó ti gba á lówó Baba. Kókò ọ̀ràn mi kì í ẹ̀ láti gbé Gébúríẹ̀lì ga, bí kò ẹ̀ láti gbé ifihàn

jijinlè ti àwọn ẹ̀rì inú àwọn iwé méjèjè ga, ti bí Alfa àti Omega ẹ̀ dá àwọn òfin àsoṭelẹ̀ fún itumò Bíbélì tí a ó fi hàn nínú àwọn iwé méjèjè nàà, bí a bá ní ifẹ̀ láti rí i.

È jẹ́ kí n rántí yín pé, ní àkókò yìí, ètè àti ifòkànsin mi kì í ẹ̀ láti mú itumò àwọn àsoṭelẹ̀ méjèjè ti àwọn odò Ulai àti Hiddekel wá. Ètè àti ifòkànsin mi ni láti bá àwọn àsoṭelẹ̀ inú orí mǎfǎ àkókò nínú iwé Dániẹ̀lì lò. Mo kàn n gbé ẹ̀rì kalẹ̀ fún òtító nàà pé àwọn iwé Dániẹ̀lì àti Ifihàn ni, bóyá, àwọn iwé tí a kò ní itòlẹ̀sẹ̀sẹ̀ tó jinlẹ̀ jùlò nínú Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún. Wọn n gbé iṣẹ̀ àsoṭelẹ̀ kalẹ̀, nígbà kan nàà wọn sì tún n fi iwà Ọ̀lórún hàn, nígbà kan nàà wọn sì tún n fi àwọn òfin gan-an tí ó yẹ́ kí a lò hàn bí èniyàn bá fẹ̀ mọ̀ àwọn àsoṭelẹ̀ nàà, kí ó sì tún mọ̀ Èni tí ó sọ̀ àwọn àsoṭelẹ̀ nàà di mímọ̀.

Àpẹ̀rẹ̀ miiran ti ijinlẹ̀ àwọn iwé nàà ni bí Dániẹ̀lì ẹ̀ gbé “àkókò méje” ti Léfitíkù ogún-lẹ̀yìn-mǎfǎ kalẹ̀. Àsoṭelẹ̀ ti “àkókò méje” nàà ni ó jẹ́, ó sì sì jẹ́, “òkúta ikòsẹ̀” fún àwọn èniyàn Ọ̀lórún, ní Israẹ̀lì àtijó, nínú iṣipò Millerite ti ángẹ̀lì àkókò, àti pẹ̀lú nínú iṣipò isinsinyí àti ojó iwájú ti ángẹ̀lì kẹ̀ta. “Òkúta ikòsẹ̀,” gégé bí itumò rẹ̀ tí ó rorún, jẹ́ ohun kan tí iwọ̀ kò rí, bí ó tilẹ̀ jẹ́ pé ó wà níbẹ̀ ní kedere. Nítorí nàà, nígbà tí o bá ti mọ̀ “àkókò méje” nàà nínú iwé Dániẹ̀lì, o máa rí i pé ó wà níbẹ̀ ní kedere; sùgbọ̀n o tún máa rí i pé ó farapamọ̀ fún àwọn tí wọn yan láti má rí i.

Fífipamọ̀ ohun kan nígbà tí ó wà níta gbangba ní ilàna girámà jẹ́ àṣeyọ̀rì jìjìnlẹ̀ gidigidi; ó jẹ́ ohun tí a kò lè fi sínú itàn àdiítú èyíkẹ̀yìí tí èniyàn kọ. Ó jẹ́ aṣetan, nítorí pé ó wà níbẹ̀, ní kedere kí gbogbo èni tí kò bá fẹ̀ kòsẹ̀ lè rí i, sùgbọ̀n kò ẹ̀é rí fún àwọn tí wọn yan láti kòsẹ̀. Ó jẹ́ “fífipamọ̀ níta gbangba,” bí a ẹ̀ lè sọ̀ ó. A sì n ẹ̀ é nípasẹ̀ àpapọ̀ èniyàn àti Iwà-Ọ̀lórún.

Mo ẹ̀ ẹ̀tọ̀ idájọ̀ yẹn, nítorí mo fẹ́ rántí wa ní àkókò yìí pé ẹ̀kọ̀ Kátólíkì kan wà nínú Adventism, ó kéré tán láti igbà tí a ti tẹ̀ Questions on Doctrine jáde ní oḍún 1957, àti pé ó tún ti gbé orí aláìsòdodo rẹ̀ sókè nínú iṣisẹ̀ òtító isinsin yìí ti Future for America. Èrò nàà ni pé Kristi, nígbà iwà-èni-láì, kò gba ẹ̀ran-ara tí Ó jogún láti oḍò Màrià. Dájúdájú, àwọn tí n gbé ẹ̀kọ̀ yìí ró kò sọ̀ ó ní ọ̀nà yẹn, sùgbọ̀n bí ó tilẹ̀ rí bẹ̀, iye gan-an ni wọn n kọ̀ni. Mo pé é ní ẹ̀kọ̀ Kátólíkì, nítorí ipilẹ̀ ọ̀ràn nàà pé ẹ̀ran-ara Kristi mọ̀ tónítóní bí ẹ̀ran-ara Ádámù kí ó tó dẹ̀ṣẹ̀, ni imọ̀ràn Sátàni gan-an tí ijo Kátólíkì lò pẹ̀lú ẹ̀kọ̀ wọn nípa ohun tí wọn n pè ní “iyún aláilábàwọn.” Tí o kò bá sì mọ̀ ẹ̀kọ̀ kẹ̀fẹ̀rì tí “iyún aláilábàwọn,” ó n kọ̀ni pé ẹ̀ran-ara Kristi ni a ẹ̀ lònà àrà ọ̀tò bí a ti ẹ̀ iwà isàlẹ̀ Ádámù, kí ọ̀n àti Èfǎ tó dẹ̀ṣẹ̀, tàbí gégé bí a ti n sọ̀ ó, pé Kristi ní iwà Ádámù sáájú iṣubú, aláìṣẹ̀. Ó tún n kọ̀ni pé Màrià fúnra rẹ̀ ni a fi iyanu fún ní iwà ẹ̀ran-ara Ádámù tí kò sùbú kí ó tó dẹ̀ṣẹ̀, kí ó lè jẹ́ ohun èlò pípé fún Èmí Mímọ̀ láti fi dá ọ̀mọ̀ kékeré Jèsù sí inú ẹ̀ran-ara pípé rẹ̀.

Dájúdájú, àwọn tí wọn wà nínú Adventism tí wọn sì gbé ipinnu kan nàà mú nípa ti ẹ̀ran-ara Jesu, kí í tọ̀ka sí iṣẹ̀ iyanu kankan pẹ̀lú Màrià, sùgbọ̀n wọn máa n yí àwọn ẹ̀ṣẹ̀ Sister White àti ti Bíbélì padà lórí itumò, kí wọn lè kọ̀ni ní èrò kan nàà ti Kátólíkì. Kí nídí tí mo fi ẹ̀yìn diẹ̀ bá yìí tí mo sì yí kúrò nínú ijíròrò nípa iwé Dániẹ̀lì? Èmi yóò dàhùn iye.

Iṣètò àti àwòrán ikolẹ̀ àràmandà tí Dániẹ̀lì àti Iṣipayá ní ni a ẹ̀ pẹ̀lú àpapọ̀ ẹ̀dà èniyàn àti Iwà-Ọ̀lórún. Jèsù ni Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún, Bíbélì nàà sì ni Ọ̀rọ̀ Ọ̀lórún. Iwà-Ọ̀lórún àti iwà-ẹ̀dà èniyàn Jèsù ni a sàfihàn ní kíkún nínú Bíbélì. Àwọn ọ̀rọ̀ inú rẹ̀ jẹ́ ti Ọ̀lórún, wọn sì ní agbára iṣẹ̀dá láti yí ọ̀kàn àti èrò inú padà. Àwọn ọ̀rọ̀ wọ̀nyẹn nàà gan-an ni agbára kan nàà tí ó mú gbogbo ohun wá sí iwàláàyè. Sùgbọ̀n àwọn ọ̀kúnrin nàà tí Ọ̀lórún yan láti jẹ́ irinsẹ̀ Rẹ̀ nínú fifi Bíbélì silẹ̀ ní àkòsílẹ̀, gbogbo wọn jẹ́ ẹ̀lẹ̀ṣẹ̀. Apá èniyàn nínú iṣirò nàà ni a sọ̀jú fún nípasẹ̀ àwọn èniyàn tí iṣubú ti bà jẹ́.

Bíbélì jẹ̀ àpapọ̀ èniyàn àti ti Ọlórùn, àwọn wòlù náà sì jẹ̀ elẹ̀sẹ̀, gégé bí gbogbo ọmọ́ Ádámù ti rí. Kristi kò ẹ̀ ní èrò, ní ọ̀rò, tàbí ní iṣe. Sùgbón Ó mú ara Màríà lẹ̀yìn egbèrún m̀erin odún idíbàjẹ̀. Bí Ó bá ti gba ìwà ara ẹ̀leran isàlẹ̀ Ádámù gangan ẹ́ájú kí Ádámù tó ẹ̀, yóò bèèrè pé kí gbogbo àwọn akòwé Bíbélì náà jẹ̀ aláilẹ̀sẹ̀ pèlú.

“Ìfarapamọ̀ ní gbangba” ti “àkókò méje” nínú ìwé Dániẹ̀lì ni a ẹ̀ é mú ẹ̀, kì í ẹ̀ nípasẹ̀ àwọn ọ̀rò tí Dániẹ̀lì kọ̀ sílẹ̀ nìkan, sùgbón síwájú sí i nípasẹ̀ àwọn èniyàn tí wọn ẹ̀bú tí wọn túmọ̀ Bíbélì King James. Àwọn èniyàn tí wọn ẹ̀bú fi ọ̀wọ̀ kan ìwé Dániẹ̀lì lẹ̀mejì, ohun tí a sì ẹ̀é ẹ̀ níbè yóò jẹ̀ ohun tí kò ẹ̀é ẹ̀ fún ẹ̀dá èniyàn kankan láti ẹ̀ láisí àbójúto ìpèsè àtorunwá Ọlórùn.

Nínú àpilẹ̀kọ̀ wa tí ó kàn, a ó bèrẹ̀ sí í fi hàn bí Ìwà-Ọlórùn àti ẹ̀dá èniyàn ẹ̀ fi “àkókò méje” ti Lefitiku m̀erindínlògbòn pamọ̀ sí ojú gbangba nínú ìwé Dániẹ̀lì, nítorí Ọlórùn ti mò ọ̀ tẹ̀lẹ̀, ó sì ti ẹ̀ àkànṣe rẹ̀ pèlú, pé kí ó jẹ̀ “òkúta ikosẹ̀” idánwò fún àwọn tí ó wà nínú isisẹ̀ àngẹ̀lì kííní, àti pèlú fún àwọn tí ó wà nínú isisẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta.

“Ìmọ̀lẹ̀ tí Dániẹ̀lì gbà lówó Ọlórùn ni a fi pátápátá fún àwọn ojó ikẹ̀yìn wònyí. Àwọn iran tí ó rí lẹ̀bàá odò Ulai àti Hiddekel, àwọn odò nílá ilẹ̀ Sínàri, ti n wọ̀ inú imúṣe báyií, àti pé gbogbo àwọn isẹ̀lẹ̀ tí a ti sọ tẹ̀lẹ̀ yóò ẹ̀ láipẹ̀.” Testimonies to Ministers, 112.